

De groene rafelrand

De rafelranden van een stad zijn onlosmakelijk verbonden met de creatieve en kunstzinnige sector. Over deze plekken in de stad is al veel geschreven. Er zijn echter ook groene rafelranden, en ook daar gebeuren bijzondere dingen die onlosmakelijk verbonden zijn met stedelijkheid. Maar liefst 300 hectare aan volkstuincomplexen maken van Amsterdam een stad met vele groene oases. Volkstuinen bieden een ontsnapping uit de stenen, leveren voedsel en dragen bij aan sociale cohesie. Net als bij broedplaatsen staat het aanbod aan ruimte voor volkstuincomplexen onder druk, maar er zijn meer parallellen te trekken.

Een harmonisatie van de huurprijs.¹ Zo noemt de gemeente het eufemistisch. Zij wil af van de grote verschillen in de prijs die verschillende huurders van groene ruimte in Amsterdam betalen: volkstuincomplexen betalen gemiddeld 47 cent per vierkante meter per jaar tegenover de gebruikelijke zes euro die Amsterdam hanteert voor andere partijen. In Het Parool² luidden vertegenwoordigers van enkele volkstuincomplexen de noodklok: de voorgenomen huurverhoging - voor sommigen 800% - is vaak niet te betalen. Er werd overigens in 2004 al in ontwerpverkenningen gezinspeeld op huurverhoging, natuurlijk allemaal met als doel het voortbestaan van deze groene rafelranden te verankeren in beleid.³ Net zoals veel beheerders van creatieve broedplaatsen continu met een onzekerheid over huursituaties leven, hadden de tuiniers natuurlijk ook al lang in de gaten dat 47 cent per vierkante meter geen eeuwig houdbare huur is in Amsterdam.

Over wat volkstuincomplexen bijdragen aan leefbaarheid in Amsterdam bestaat weinig discussie. Meer dan 12.000 mensen tuinieren er lustig op los en zorgen daarbij voor een groene stad. Met fiets- en wandelpaden worden deze plekken ontsloten voor iedere Amsterdammer en er is volop mogelijkheid voor natuureducatie, dagbesteding in de zorg maar ook voor tentoonstellingen in de open lucht. Ook is het groenbeheer en onderhoud van deze oases bij de volkstuinverenigingen in goede handen. De gemeente stelt niet voor niets: Volkstuinparken behouden! Bij veel partners in ons onderzoeksproject Bloeiende Broedplaatsen, zijn educatie, tentoonstelling en vastgoedbeheer ook een groot onderdeel van het bestaan en is de gemeentebeleid gericht op het behouden van makersplekken.

Volkstuinen zijn helemaal van deze tijd: lokaal, sociaal en duurzaam. Drie hot-items waarbij de volkstuincomplexen goed aansluiten. Elk complex biedt in zijn eigen wijk ontspanning, ontsnapping en verwondering voor een breed publiek. De tuinen verminderen hittestress, vergoten biodiversiteit en dragen bij aan hernieuwde aandacht voor de oorsprong van ons voedsel. Menig ambtenaar die uitvoering moet geven aan de Sustainable Development Goals van de VN zou eens een moestuintje moeten huren ter inspiratie. Ook bij de creatieve makersplekken durf ik het aan te stellen dat ze juist nu van belang zijn bij initiatieven voor hun omgeving, het bieden van ontspanning en ontsnapping in de kunst en de sector kan bijdragen aan creatieve innovaties in de verduurzamingsslag die onze samenleving doormaakt.

De vergelijking tussen broedplaatsen en ateliergebouwen enerzijds en volkstuincomplexen anderzijds gaat op een vlak mank: er huizen geen ondernemingen. Het beheer van volkstuinparken en zelfs de Amsterdamse Bond van Volkstuinders met 6000 leden, is in handen van vrijwilligers. Niemand heeft een gezin te voeden van een moestuin, zo zou je kunnen stellen. Dat is wel anders bij de consortiumpartners van Bloeiende Broedplaatsen, waar veel professionals een buffer bieden tussen de grillige buitenwereld en de gebruikers die op hun beurt ook in levensonderhoud willen voorzien met hun werk. Hobby of beroep, dat doet er feitelijk niet toe. Alle rafelranden zijn nodig in de stad of ze nu de stad voorzien van banen of broodnodig groen. Laat de rafelranden niet het kind van de rekening zijn bij herijking van beleid.

De gemeente heeft decennia lang de grote verschillen in huurprijs laten bestaan en begrijp me niet verkeerd: overheidsingrijpen om in gelijke gevallen te streven naar gelijke huurprijzen is een deugd en het Amsterdamse harmoniseren van de huurprijzen voor groene ruimte is een stap naar die gelijkheid. Er is echter weinig gelijkheid te bespeuren in de mate waarin de huurverhoging impact heeft op de bestaanszekerheid van de volkstuincomplexen.

1) Gemeente Amsterdam. (2020). *Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid: Meer te doen voor meer Amsterdammers*. Amsterdam: Directie Ruimte en Duurzaamheid Gemeente Amsterdam

2) Kruijswijk, M. (2020, 24 november). Volkstuinen worden onbetaalbaar: 'De huur gaat van 1900 naar 16.000 euro'. *Het Parool*. Geraadpleegd op 25 november 2020 via <https://www.parool.nl/cs-b00790ae>

3) Dienst Ruimtelijke Ordening. (2004). *Van volkstuincomplex naar tuinpark: Ontwerpverkenningen naar modernisering van volkstuincomplexen in Amsterdam*. Amsterdam: Gemeente Amsterdam DRO

Nico Schram, MA is onderzoeker bij
Bloeiende Broedplaatsen